

ÖRÖKZÖLD

Ebben a rovatban olyan írásokat adunk közre, amelyek ugyan nem napjainkban íródtak, de a könyvtáros szakma számára örökre aktuálisak maradnak.

LENÉZETT KÖNYVEK

írta: Trócsányi Zoltán

Szobám egyik könyvállványán a legtarkább össze-visszaságban ép és rongyos, salátás szélű füzött, kék angyalbőr, barna borjú, fehér kutya- és disznóbőr-kötésű könyvek dülöngőznek egymás mellett, gerincükön még ma is friss és ragyogó aranyozással, vagy aranyozás nélkül és a legkülönbözőbb hatásokat váltják ki látogatóimból. Amikor egyik unokahúgom először megpillantotta e könyveket, meglepetten kiáltott fel: *mi-csoda antikvárium!* Egy másik laikus látogatóm csodálkozva csapta össze a kezét: *Istenem, mennyi kincs!* – Egy harmadik látogatóm, aki ért a könyvhöz, amikor végignézte a könyvállványon elhelyezett könyveimet, elbiggyesztette ajkát és így szólt: *bőrbazár!* Ezzel a legnagyobb megvetését fejezte ki régi könyveimmel szemben, mert antikvárius nyelven azokat a könyveket nevezik bőrbazárnak, amelyek értéktelen ócskaságokat őriznek sokat ígérő kötésekben.

Hát igen! Be kell ismernem, hogy ez a mutatós könyvállvány nem tartalmaz kincseket. Általában azt hiszik rólam, hogy nagy ritkaság-gyűjteményem van, és hogy könyvtáram igen jelentékeny könyvkincseket rejt magába. Sajnos, be kell ismer-nem, hogy az a néhány száz régi, helye-sebben ócska könyv, amely a könyvállvá-nyomat díszíti, s amely *sámomra* igen becses, többet mutat, mint amennyit az antikvár-piacon megér. [...] Mert e köny-vek egy „üres” századnak a könyvei, túl-

nyomórészt teológiai, prédikációs és imádságos könyvek, csak elvéve akad közöttük egy-egy olyan mű, amelyért könyveim végeladása esetén antikvárius hajlandó volna pénzt adni. [...] Az „üres” századnak e teológiai művei ti. olyan nagy példányszámokban jelentek meg és oly nagy példányszámban maradtak fenn máig is, hogy minden régi eredetű könyvtár ...bőségesen el van látva ve-lük. [...] Ezeket a könyveket rajtam kívül ma talán nem gyűjti senki más, sem teo-lógus, sem történész, sem irodalomtörté-nész. Pedig a történészek és irodalomtörté-nészek igen sok becses adatot találná-nak, ha ennek az üres századnak, a XVIII. századnak, a nemzetietlen kornak a vallá-sos irodalmát átkutatnák.

Ne gondolja senki, hogy vallásos rajon-gást szenvedek, és hogy én e vallásos műveket azért olvasgatom, mert ily irányú lelki szükségleteimet a modern kor teoló-giai művei nem tudnák kielégíteni. Távól-ról sem ez volt az oka annak, hogy én ezeket a könyveket végigolvastam. [...]

[...] A magyar irodalomtörténetírás [...] a XVIII. századot kinevezte *nemzetietlen* kornak, *üres* századnak, holott ekkor sok-kal több vallásos és egyházi mű jelent meg, mint az első századokban. [...] Igaz, hogy ebben a században nincsenek hitviták, nincsenek vértörvényszékek, gá-lyarabságra küldések, az ország területén belül már nincsenek háborúk, amelyeknek véres aktualitása kapcsán a magyar nem-

zeti lélek tragikus vívódásait és nagyobb problémáit ismernénk meg, – a magyar élet, a magyar ember egyéni élete azonban éppen úgy tele volt mindenféle napi problémákkal, *egyéni* tragédiákkal, betegséggel, halálozással, mint bármely más században, és ezt az életet, a magyar ember szürke, hétköznapi életét ismerjük meg a XVIII. század prédikációs irodalmából.

E prédikációk ugyanis nemcsak dogmatikai és erkölcstani kérdéseket tárgyalnak, hanem bekapcsolódnak a napi aktualitásokba is és ezeknek a prédikációknak a fejtegetéseiből sok olyan természeti katasztrófáról, aszályról, árvizekről, sáskajárásról, földrengésekről, döghalálról, stb. értesülünk, amelyeket történeti források jegyeztek fel számunkra. [...]

[...] Én nagyon szeretem lenézett könyvekből álló ócska magyar könyvtáramat. [...]

Én az én XVIII. századbeli könyvtáramat, amely főként egyházi, vallásos tar-

talmú könyvekből áll, nem nézem le, de annál jobban lenézem és megvetem azokat a XVII., XVIII. századbeli rossz klasszikus kiadásokat, valamint latin nyelvű teológiai munkákat, amelyek sokkal nagyobb tömegekben hevernek szanaszét pincékben és padlásokon, könyvtárakban és antikváriumokban. Ezek az igazi salabakterek, – hacsak nem valamely nagyobb, nevesebb nyomda kiadványai, vagy nem ékesítik őket valamely nagy mester metszetei. [...]

A régi könyv értéke mindig relatív: a különböző korok gyűjtőinek érdeklődésétől függ. Ami iránt nincs gyűjtői érdeklődés, a könyvpiacon értéktelen lom, makulatúrának való szemét, lenézett könyv. [...]

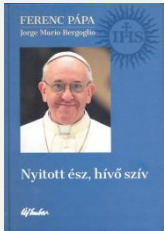
in: Könyvtári Szemle (1. évf.) 1934.

14. szám. – p. 108-110. (passim)

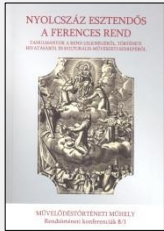
(A cikk közlésekor a korabeli helyesírást követtük.)

ÚJDONSÁG

	Ferenc pápa ; Tózsér Endre (ford.)
	Nytott ész, hívő szív
	Új Ember Kiadó
	Budapest, 2013.

ÚJDONSÁG

	Medgyesy S. Norbert [et al.] (szerk.)
	800 éves a ferences rend : tanulmányok a rend lelki- ségéről, történeti hivatásá- ról és kulturális-művészeti szerepéről I-II.
	Írott Szó Alapítvány, Magyar Napló
	Budapest, 2013.